

CD-recensie

© Siebe Riedstra, februari 2025

Discovering Roslavets - I. Silver Night

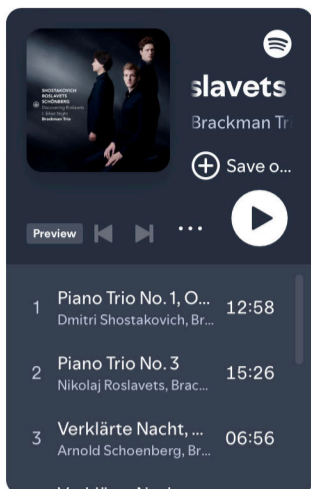
Sjostakovitsj: Pianotrio nr. 1 op. 8

Roslavets: Pianotrio nr. 3

Schönberg: Verklärte Nacht op. 4
(bewerkt door E. Steuermann & Brackman Trio)

Bonis: Soir

Brackman Trio: Tim Brackman (viool),
Kalle de Bie (cello), Rik Kuppen (piano)
Challenge Classics CC720009 • 64' •
Opname: sept. 2024, MCO, Hilversum



Je moet maar durven. Als Nederlands pianotrio op een Nederlands label aandacht vragen voor een vergeten Russische componist. En dan niet eenmalig, maar als onderdeel van een project dat drie cd's omvat. We hebben het over Discovering Roslavets, waarvan het eerste deel, Silver Night, verschijnt op Challenge Classics. De titel wordt door de musici van het Brackman Trio uitgelegd in de toelichting (alleen Engels):

'Dit album is een ode aan deze componisten, wiens hoop als een zilveren licht schijnt in de nacht.'

Hoop en verlangen klinken door in het stuk waarmee dit album opent, het Pianotrio nummer 1, opus 8, van de zeventienjarige Dmitri Sjostakovitsj (1906-1975), smoorverliefd op ene Tatjana. Met die liefde werd het niets, maar dit verrassend romantische werkje, met als titel Poème, bewijst in dertien minuten een verbluffende talent, dat een jaar later zijn geniale eerste symfonie (opus 10) zou presenteren.

Dit als inleiding tot de man om wie het begonnen is, Nikolaj Roslavets (1881-1944). Geen wonderkind zoals Sjostakovitsj, maar een laatbloeier die pas op zijn eenentwintigste naar Moskou verhuisde om aan het conservatorium viool, contrapunt en compositie te studeren. Hij omarmde de revolutie van 1917, maar aanvankelijke successen liepen nauwelijks tien jaar later uit op onbegrip. Vanaf het midden van de jaren 1930 was hij persona non grata, en alleen zijn slechte gezondheid beschermde hem voor arrestatie. Roslavets maakte zich in Rusland sterk voor Arnold Schönberg en experimenteerde zelf met een vorm van reeksentechniek. Hij combineerde die met de harmonische vernieuwingen van Alexander Skrjabin, die overduidelijk zijn schaduw heeft geworpen over het Pianotrio nummer 3, gecomponeerd in 1921.

Gezien de titel van dit album, en Roslavets' bewondering voor Schönberg lag het voor de hand om aan laatstgenoemde verdiende aandacht te besteden. Schönberg schreef geen pianotrio, maar een andere bewonderaar, pianist en componist Eduard Steuermann, maakte een bewonderenswaardige bewerking van Verklärte Nacht (1899), een strijksextet voor twee violen, altviolen en celli. Steuermann heeft zich ongetwijfeld laten inspireren door de Verein für musikalische Privataufführungen, door Schönberg zelf opgezet om nieuwe werken in een kleinere bezetting aan een select publiek voor te stellen. Steuermann was als pianist bij die concerten betrokken.

Het volgende werk sluit naadloos aan, in een fluisterzacht pianissimo en in dezelfde toonsoort, D majeur: Soir van Mélanie Bonis, een van twee werkjes voor pianotrio, Soir et Matin, opus 76 en gecomponeerd in 1907. In deze samenhang kennelijk bedoeld als toegift, want in de toelichting wordt Bonis niet genoemd. Mélanie Bonis (1858-1937) noemde zich niet bij haar meisjesnaam, maar signeerde met Mel, om als componerende vrouw serieus te worden genomen. Stilistisch valt ze tussen Gabriel Fauré en Claude Debussy, waarbij opgemerkt mag worden dat zij zich thuis voelt in de veilige schaduw van Fauré, maar niettemin gefascineerd lijkt door de pianistische vernieuwingen die Debussy te bieden heeft.

Dit is niet alleen vanwege het repertoire een cd om met open armen te ontvangen. Er wordt zonder meer schitterend gespeeld en het overwegend romantische karakter van de werken sluit naadloos aan bij een warme toonvorming, soepele frasering met een smaakvol gebruik van portamento en vibrato. Gevangen in een ideale opname door Guido Tichelman. Ik ben razend benieuwd naar de volgende aflevering.